

15 JUNI 2000

, met zetel te

eiseres tot cassatie van een vonnis, op 8 mei 1996 op verwijzing
en in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg
te Leuven,

vertegenwoordigd door mr. , advocaat bij het Hof
van Cassatie, kantoor houdende te
alwaar keuze van woonplaats wordt
gedaan,

tegen

verweerder in cassatie,
vertegenwoordigd door mr. , advocaat bij het Hof
van Cassatie, kantoor houdende te
alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

15 JUNI 2000

HET HOF,

Gehoord het verslag van raadsheer en op de conclu-
sie van advocaat-generaal ;

Gelet op het bestreden vonnis, op 8 mei 1996 op verwijzing en in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven ;

Gelet op het arrest van het Hof van 13 december 1991 ;

Over het middel, gesteld als volgt :

schending van artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet ; van de artikelen 2, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek ; van artikel 3 van de Jachtwet van 28 februari 1882, waarvan de Nederlandse tekst werd vastgesteld bij artikel 2 van de wet van 30 juni 1967 (zoals voor het Vlaams Gewest van kracht vóór het in werking treden van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 van de Vlaamse Regering) ; van de artikelen 7 en 7bis van de genoemde Jachtwet van 28 februari 1882 (zoals gewijzigd door de wetten van 4 april 1900, 30 december 1936 en 20 juni 1963, respectievelijk ingevoegd en gewijzigd bij de wet van 4 april 1900, de Wetboeken van Registratierechten en Zegelrechten, de wetten van 20 maart 1948 en 30 juni 1967) (zoals voor het Vlaams Gewest van kracht vóór het in werking treden van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 van de Vlaamse Regering) ; en van de artikelen 9 en 49 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 van de

15 JUNI 2000

Vlaamse Regering ;

doordat het bestreden vonnis, rechtsprekend binnen de perken van de verwijzing door het Hof van Cassatie, het vonnis van de Vrederechter van het kanton van 23 april 1987 in alle beschikkingen bevestigt, derhalve eiseres er toe veroordeelt aan verweerder de som te betalen van 134.823 BEF en eiseres tot 2/3 van de kosten van het voor de eerste rechter gevoerde geding veroordeelt en bovendien tot de helft van de kosten zoals begroot in het bestreden vonnis zelf, derhalve eiseres aansprakelijk houdt (voor 2/3) van de door verweerder geleden konijnenschade, en dit met uitsluiting van enige aansprakelijkheid lastens verweerder zelf, op grond van de overwegingen :

“Dat de (thans eiseres) slechts gehouden kan zijn tot maximaal 2/3 van het globale schadebedrag, aangezien reeds 1/3 ten laste werd gelegd van B. die thans niet meer in zake is ;

dat het vaststaat dat de wilde konijnen afkomstig zijn uit de spoorwegberm, dat immers uit het verslag van gerechtsdeskundige B. van 2 januari 1986 en uit zijn aanvullend verslag van 29 mei 1989, waarin hij zijn eerste bevindingen handhaaft, blijkt dat het weliswaar niet voor 100 % kan vastgesteld worden van waar de konijnen afkomstig zijn, doch dat het duidelijk is, door het localiseren van de aangevreten planten en van de plaatsen in de losweg waar vaste uitwerpselen te vinden zijn, dat de

konijnen hoofdzakelijk uit de spoorwegberm afkomstig zijn ;

dat het eveneens vaststaat dat er een overpopulatie van wilde konijnen is, afkomstig uit de spoorwegberm ; dat dit blijkt uit het verslag van B. van 2 januari 1986, waarin deze stelt dat de aanwezigheid van konijnen duidelijk was vast te stellen aan de hand van de gekrabde putjes, de vaste uitwerpselen en de vreterij, alsook uit de foto's in het verslag P. van 25 november 1985 -waaruit de aanwezigheid blijkt van gekrabde putjes, vele uitwerpselen en konijnenpijpen- en tevens uit de omvang van de schade ; dat de overpopulatie aan wilde konijnen niet 'de visu' kan vastgesteld worden aangezien het konijn een vreesachtig dier is dat zich verbergt bij de nadering van de mens ; dat de overpopulatie slechts kan vastgesteld worden aan de hand van onrechtstreekse criteria, zoals de omvang van de schade, de massa uitwerpselen en de hoeveelheid konijnenpijpen, zoals de gerechtsdeskundige B. terecht deed (Vred. Borgloon, 20/10/1987, T. Vred., 1989, 330) ;

dat aldus het voornaamste punt m.b.t. de wildschade is dat de overvloed aan wild wordt bewezen, aangezien dit ingevolge vigerende rechtspraak volstaat om de schuld van de jager vast te stellen en dat aldus de schuld a posteriori wordt afgeleid ; dat in de rechtspraak wordt aangenomen dat de overvloed aan wild voortkomt uit een verzuim of een nalatigheid in het verdelgen van het wild (A. Pauwels, Wildschade, APR, nr. 105) ;

15 JUNI 2000

dat op grond van artikel 3, al. 2 en al. 3 van de Jachtwet van 28 februari 1882 en op grond van artikel 9, al. 2 en al. 3 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991, het aan ieder ander dan de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende verboden is te jagen op de spoorwegbermen ; dat de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende echter alleen op de spoorwegbermen van dit recht mag gebruik maken en hij slechts met buidels en fretten op konijnen mag jagen ; dat de wet en het decreet, dat de inhoud van dit artikel behoudt, duidelijk bepaalt dat het gaat om een recht en niet om een verplichting ; dat de rechtspraak eveneens dit principe huldigt ; dat het jachtrecht, toegekend aan de eigenaars van de aanpalende percelen, enkel een mogelijkheid is waartoe zij niet verplicht zijn

dat als de aanpalende eigenaar zijn jachtrecht niet uitoefent, hij niet aansprakelijk is voor de schade die zou toegebracht zijn door het overvloed aan wild dat voortkomt van de glooiingen van wegen of spoorwegen ,
) en dat de aansprakelijkheid blijft rusten op de grondgebruiker ; dat de ministeriële omzendbrief, waar de naar verwijst en waaruit zou blijken dat de aanpalende eigenaar verplicht is om het

jachtrecht uit te oefenen, niet wordt bekrachtigd door de wet van 4 april 1990 (lees : 4 april 1900) inzake de jacht ; dat de verplichting van de aanpalende eigenaars om het jachtrecht op de spoorwegberm uit te oefenen indruist tegen de bedoeling van de wetgever, dat immers op de spoorwegberm door de aanpalenden alleen met buidels en fretten mocht gejaagd worden en het niet de bedoeling was van de wetgever om de aanpalende eigenaars te verplichten om buidels en fretten aan te schaffen ;

dat bijgevolg (thans verweerder), die zijn jachtrecht als aanpalende eigenaar niet uitoefende, niet kan aansprakelijk gesteld worden voor de wildschade en dat de waarvan het ontegensprekelijk vaststaat dat zij grondgebruiker is, aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door het overtollige wild alkomstig uit de spoorwegberm ;

dat de NMBS niet betwist dat zij niet de nodige maatregelen heeft genomen tot inperking van de konijnenplaag ; dat de stelt dat haar niet gemeld heeft dat hij zijn jachtrecht niet uitoefende en zij bijgevolg niet kon weten dat er een overtolligheid aan konijnen van de spoorwegberm afkomstig was ; dat het zonder belang is dat P. hiervan melding heeft gemaakt, aangezien de als grondgebruiker op grond van art. 1382 B.W. zich diende te gedragen als een referentiële bonus pater familias en zij aldus toezicht moest houden of laten houden naar het wildbestand op haar spoorwegbermen ; dat er

15 JUNI 2000

geen enkel bewijs voorhanden is waaruit blijkt dat de het vereiste toezicht heeft gehouden en gehandeld heeft als een zorgvuldig bonus pater familias ; dat zij daarentegen niets gedaan heeft om de overpopulatie tegen te gaan en onvoldoende voorzorgen of maatregelen heeft genomen om te vermijden dat de konijnen schade zouden toebrengen aan de teelten van de aange- lande eigenaars ; dat aan geen fout kan ten laste gelegd worden, aangezien hij niet kon weten dat in deze relatief bosarme omgeving er zulk een risico op wildschade heerst ; dat uit rechtspraak en rechtsleer blijkt dat m.b.t. de aansprakelijkheid van de eigenaars of jachthouders deze gehouden zijn tot een resultaatsverbintenis

) ; dat de jachthouder tot plicht heeft de wildstand binnen redelijke perken te houden, zodat hij aan de omliggende gronden geen overdreven schade berokkent, m.a.w. hij moet overdreven schade verhinderen ; dat ten onrechte stelt dat het hier gaat om een middelenverbintenis, doch dit zonder belang is aangezien, zelfs in geval van een middelenverbintenis, aansprakelijk blijft daar zij nagelaten heeft om nazicht te doen of toezicht te houden i.v.m. het wildbestand op de spoorwegberm en zij, door niet te handelen als een normaal voorzichtig persoon, een fout heeft begaan in oorzakelijk verband met de schade ; dat op grond van artikel 1382 B.W.

aansprakelijk is voor de veroorzaakte wildschade ten nadele van en dit voor 2/3 van het schadebedrag" (bestreden vonnis, p. 3-6) ;

terwijl, eerste onderdeel, naar luid van artikel 3 van de Jachtwet van 28 februari 1882 (waarvan de bepalingen werden overgenomen in artikel 9 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 van de Vlaamse Regering, bepaling naar dewelke hier voor zover als nodig wordt verwezen) het verboden is (lid 1) te jagen op de spoorwegen en hun aanhorigheden (zoals de spoorwegbermen), met dien verstande (lid 2) dat het aan ieder ander dan de aangelande eigenaar (in casu verweerder) verboden is te jagen op de openbare wegen en op de spoorwegbermen en dat (lid 3) op de spoorwegbermen van dit recht alleen mag worden gebruik gemaakt om met buidels en fretten op konijnen te jagen ; uit deze bepalingen volgt, enerzijds, dat de aangelande eigenaar titularis is krachtens de wet (en, voor zover als nodig, het decreet) van het jachtrecht m.b.t. de spoorwegbermen en, anderzijds, dat de aangelande eigenaar aldus de plicht heeft een overvloed aan konijnen te voorkomen op zijn terrein ; het niet nakomen van deze verplichting een fout uitmaakt in de zin van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek in hoofde van de aangelande eigenaar, en tot aansprakelijkheid van de aangelande eigenaar leidt krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en krachtens de artikelen 7 en 7bis van de Jacht-

wet van 28 februari 1882 (vóór het van kracht worden van het in hoofding genoemd Jachtdecreet van de Vlaamse Regering),

zodat het bestreden vonnis, nu het de aansprakelijkheid voor de bedoelde konijnenschade op de grond van verweerder, in de mate deze schade nog voorwerp van het geschil was (te weten voor 2/3 van de aangerichte schade), integraal vaststelt lastens eiseres en in geen enkel opzicht lastens de aangelande eigenaar (dit is : verweerder) bij de spoorwegberm, aldus, tegen artikel 3 van de Jachtwet in (en, voor zover als nodig, tegen artikel 9 van genoemd Jachtdecreet in), noodzakelijk ont-kent dat de aangelande eigenaar bij een spoorwegberm de plicht heeft om een overvloed aan konijnen in de spoorwegberm bij zijn eigendom te voorkomen (schending van artikel 3 van de Jachtwet zoals van toepassing voor het in werking treden van genoemd Jachtdecreet en, voor zover als nodig, van artikel 9 van dat Jachtdecreet) ; het bestreden vonnis bovendien schending inhoudt van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek evenals van de artikelen 7 en 7bis van de Jachtwet (zoals van toepassing vóór het in werking treden van genoemd Jachtdecreet), welke artikelen de aansprakelijkheid regelen voor konijnenschade, nu het niet nakomen van de hiervoor omschreven wettelijke verplichting lastens de aangelande eigenaar een fout uitmaakt die zijn aansprakelijkheid meebrengt conform de genoemde wettelijke bepalingen (schending van de artikelen 1382

en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 7bis van de Jachtwet) ;

en terwijl, tweede onderdeel, in de mate het bestreden vonnis zijn aangevochten beslissing inzake de aansprakelijkheid ook steunt op artikel 9 van het Jachtdecreet van de Vlaamse Regering (wat zou kunnen worden afgeleid uit de verwijzing ernaar in het bestreden vonnis op p. 4, midden), deze wetsbepaling wordt toegepast op feiten van vóór 1 juli 1992, datum waarop naar luid van artikel 49, §1, van dit Jachtdecreet artikel 9 ervan van toepassing werd in het Vlaamse Gewest ; naar luid van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek de wet alleen beschikt voor het toekomstige en zij geen terugwerkende kracht heeft ; artikel 49 van het genoemd Jachtdecreet geen van die regel afwijkende regeling bevat voor genoemd artikel 9 van het Jachtdecreet van de Vlaamse Regering ; het bestreden vonnis overigens op p. 8-9 (onder littera B) overweegt dat op de ten processe bedoelde schade het genoemde Jachtdecreet niet van toepassing is ;

zodat het bestreden vonnis, voor zover het zijn beslissing inzake de aansprakelijkheid van eiseres ook steunt op het Jachtdecreet van de Vlaamse Regering (meer bepaald artikel 9 ervan), aan dit Jachtdecreet werking verleent voor schade definitief ontstaan vóór de inwerkingtreding ervan op 1 juli 1992, derhalve schending inhoudt van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 9 en 49, inzonderheid §1 ervan,

15 JUNI 2000

van het genoemd Jachtdecreet van de Vlaamse Regering ;

het bestreden vonnis dan bovendien steunt op tegenstrijdige motieven, nu het enerzijds inzake de aansprakelijkheid steunt op het genoemd Jachtdecreet (zie meer bepaald p. 4, midden van het bestreden vonnis) en anderzijds (meer bepaald onder littera B, p. 8-9 van het bestreden vonnis) overweegt dat het genoemd Jachtdecreet niet van toepassing is op huidig geschil, derhalve artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet schendt :

Overwegende dat het middel, in zoverre het schending aanvoert van een decreet van 24 juli 1991 van de Vlaamse Regering, dat niet bestaat, niet ontvankelijk is ;

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt, zonder de-
saangaande te worden bekritiseerd, dat verweerder als aangelande
van een spoorwegberm, daarop niet jaagde ;

Overwegende dat het te dezen toepasselijk artikel 3, tweede
lid, van de Jachtwet van 22 februari 1882 bepaalt dat het aan
ieder ander dan de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende ver-
boden is te jagen op de spoorwegbermen ; dat het derde lid van
dit artikel bepaalt dat de aangelande eigenaar van dit jachtrecht
op de spoorwegbermen alleen gebruik mag maken om op konijnen te
jagen met buidels en fretten ;

15 JUNI 2000

Dat dit artikel 3, tweede en derde lid, aldus aan de aangelande eigenaar enkel een recht geeft om te jagen op de spoorwegberm en hem niet de verplichting daartoe oplegt ;

Dat die aangelande aldus niet verplicht is de overvloed van konijnen in de aan zijn erf palende spoorwegbermen te voorkomen, indien hij de hem geboden mogelijkheid tot het uitoefenen van het in het voormelde artikel 3 genoemde recht, niet uitoefent ;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat verweerder zijn jachtrecht niet uitoefende en op grond daarvan beslist dat verweerder niet kan worden aansprakelijk gesteld voor de wildschade en dat eiseres als grondgebruiker van de spoorwegberm aansprakelijk is voor de schade die veroorzaakt is door het overtollige wild dat uit die berm afkomstig is ;

Dat het bestreden vonnis aldus artikel 3 van de voormelde Jachtwet niet schendt ;

Overwegende voor het overige dat de aangevoerde schending van de artikelen 7 en 7bis van de Jachtwet van 28 februari 1882 en van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek volledig is afgeleid uit de vergeefs aangevoerde schending van artikel 3, tweede en derde lid, van die Jachtwet ;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen ;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat het bestreden vonnis niet steunt op een decreet van de Vlaamse regering van 24 juli 1991 ;

15 JUNI 2000

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist ;

OM DIE REDENEN,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

De kosten begroot op de som van drieëntwintigduizend vijfhonderd negenenzestig frank jegens de eisende partij en op de som van vierduizend zeshonderd vijftig frank jegens de verwerende partij.

Aldus door het Hof van Cassatie, eerste kamer, te Brussel, in openbare terechtzitting van vijftien juni tweeduizend uitgesproken.